УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

20. јануар 2016. године

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. *Датум и орган који је именовао комисију*: 23. децембра 2015. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Одлуком **Бр.** 3092/1 Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је Комисија за одобрење теме за израду докторске дисертације мр Бранке Гератовић Ивановић „Породица и породични односи у делима Ани Ерно“.

2. *Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:*

1. др Милица Винавер-Ковић, доцент, романистика, 16.04.2013, Филолошки факултет Универзитета у Београду

2. др Марија Џунић-Дрињаковић, ванредни професор, романистика, 24.12.2013, Економски факултет Универзитета у Београду

3. др Биљана Тешановић, доцент, Француска књижевност и култура, 10.07.2013, ФИЛУМ, Универзитет у Крагујевцу

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Мр Бранка Гератовић-Ивановић рођена је 1973. године у Шапцу. После завршене шабачке гимназије Вера Благојевић, завршила је студије француског језика и књижевности на Филолошком факултету у Београду, са просечном оценом 9,86. Пошто је положила испите на магистарским студијама са највишим оценама, магистрирала је 2008.године на Филолошком факултету у Београду на смеру Наука о књижевности, радом

насловљеним *Тема самоће у романескном стваралаштву Жилијена Грина*, ментор : проф.др Јелена Новаковић. Предавала је француски језик у Филолошкој гимназији у Београду. У звање асистента-приправника на Катедри за романистику Филолошког факултета у Београду изабарана је 2002. године, а у звање асистента 2009. године, са реизбором 2012. године. За лектора за француски језик на Катедри за романистику изабрана је 2015. Током академске 2010/2011. и 2011/2012. године држала је наставу из предмета Француски језик 2 на Економском факултету у Београду.

На Катедри за романистику Филолошког факултета држала је вежбе из шест различитих предмета на основним студијама (Француска књижевност 7 и 8, Франкофона књижевност 1 и 2, Тумачење француских књижевних текстова 3 и 4), конципирала наставу и приредила изборе текстова за наведена вежбања. Такође је држала вежбања из два предмета на мастер студијама („Специјални курс из француске књижевности“ и „Специјални курс из франкофоне књижевности), за које је приредила изборе текстова и скрипта.

Г. 2009. одобрена јој је тема докторске дисертације – *Породица и породични односи у романескном стваралаштву Маргерите Дирас, Ани Ерно и Ане Ебер*.

Више пута је одлазила у Француску на студијски боравак (нпр. 2003, „Séjour scientifique de Haut niveau“, стипендија француске владе на Универзитету Sorbonne Nouvelle – Paris 3).

Остале активности од значаја за рад Катедре за романистику :

-Учествовала у припреми студената Групе за француски језик и књижевност Филолошког факултета у Београду за избор Студентске Гонкурове награде у Србији (2012, 2013. и 2014. године).

-Учествовала у организацији скупова : *Jean-Paul Sartre en son temps et aujourd'hui* (2005.), *Le Surréalisme en son temps et aujourd'hui* (2006), *Les moralistes modernes* (2009), *Les Etudes françaises aujourd'hui* (2008, 2012. и 2014), научних скупова из канадистике 2012. и 2015. године.

-Учествовала на радионици о дидактици књижевности у оквиру пројекта Dialogue d'expertise који се организује у сарадњи са Agence universitaire de la francophonie и Француским институтом из Париза, у новембру 2014.

-Учествовала у организацији књижевно-уметничке франкофоне вечери на којој су учествовали студенти са Групе за француски језик и књижевност – *Echos de la Serbie en langue française*, 30.3.2015. године.

Чланство и функције у научним удружењима, научним часописима и асоцијацијама:

- Секретар и члан Управног одбора Друштва за културну сарадњу Србија-Француска

- Члан Централноевропске асоцијације за канадске студије – Central European Association for Canadian Studies – CEACS

-Члан Српске асоцијације за канадске студије

- Технички секретар и члан Уредништва часописа за страну филологију *Филолошки преглед*

-Члан редакцијског одбора за зборнике : *Жан-Пол Сартр у свом и нашем времену* (2006), *Надреализам у свом и нашем времену* (2007), *Токови у савременој романистици* (2008), Модерни моралисти (2010). *Les Etudes françaises aujourd'hui (2014)*.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Међу објављеним радовима, кандидаткиња је у пријави издвојила следеће:

«Amélie Nothomb – Portrait d'un monstre littéraire », *Токови у савременој романистици*, Београд, Филолошки факултет у Београду, 2008, стр.57-63.

«La dyade mère-fille dans deux livres d'Annie Ernaux : Une Femme et Je ne suis pas sortie de ma nuit », *Филолошки преглед*, год.37, свеска 1 (2010), стр.169-176.

«Les visages de la nature dans l'œuvre de Marguerite Duras », рад је објављен у зборнику *Les Etudes françaises aujourd'hui (2014). Pourquoi étudier la grammaire ?Théories et pratiques. La Nature, mère ou marâtre : représentation, concepts et leur puissance contestataire dans les littératures de langues françaises*, Београд, Филолошки факултет, 2015, стр.549-561.

«L'univers familial dans les nouvelles d'Anne Hébert – soumission et révolte », рад саопштен на научном скупу *La nouvelle au Canada français*, 17-18.4.2015.године, који ће бити објављен у зборнику са овог скупа.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидаткиња Бранка Гератовић Ивановић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА НАПОМЕНА:

За ментора је предложена др Милица Винавер-Ковић, доцент Филолошког факултета Универзитета у Београду, Катедра за француски језик и књижевност.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. *Наративни поступци у Дидроовим романима*, Нови Сад : Матица српска, 1997.
2. „La responsabilité et la culpabilité tragique dans *Les bienveillantes* de Jonathan Littel", *Филолошки преглед*, год. 36, бр. 2 (2009), стр.73-81.
3. „'De l□utilité et de l□inconvénient de l□histoire pour la vie', selon le comte de Tilly", *La langue et la littérature à l□épreuve du temps*, Kragujevac, 2013, стр. 99-106.
4. „Autofiction - fiction du Je, du Moi, de (du) Soi?", *Penser l'autofiction: perspectives comparatistes = Preispitivanja: autofikcija u fokusu komparatistike*, Belgrade, 2014, стр. 135-141.
5. „Loin des barbares, parmi les sauvages: le duc de La Rochefoucauld-Liancourt au Canada", *Le Canada: les nouvelles idées pour le nouveau monde = Canada: new ideas*

for the new world, Belgrade, 2014, стр. 93-109.

6. „La vocation écologique et environnementale dans le champ littéraire français“, *Les études françaises aujourd'hui (2014). Pourquoi étudier la grammaire? Théories et pratiques; La Nature, mère ou marâtre: représentation, concepts et leur puissance contestataire dans les littératures de langue française*, Belgrade, 2015, стр. 397-417.

Комисија сматра да др Милица Винавер-Ковић, доцент, испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област француска књижевност.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. *формулације назива тезе (наслова)*

Комисија закључује да је радни наслов тезе „Породица и породични односи у делима Ани Ерно“ јасан и прикладан, те да адекватно репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. *предмета (проблема) истраживања*

Проблем који кандидаткиња жели у својој тези да истражи до сада није научно обухватно обрађен: реч је о начину на који се тема породице и породичних односа остварује у приповедној прози савремене представнице француског тзв. женског писма, Ани Ерно (1940).

Будући да је женско питање неодвојиво повезано са темом породице, кандидаткиња предлаже да ту тему анализира у светлу положаја жене током XX века Комисија налази да је ово оправдано, с обзиром на наглашену (ауто)биографску, историјску и социолошку усмереност дела ове ауторке.

Књижевна критика савремене француске књижевности релативно се ретко или спорадично бавила питањем породице и места које појединац (појединка) у њој заузима, иако је та тема практично незаобилазна у наративним текстовима. До сада је у том погледу највише расправљано о односу мајке и кћерке, углавном са становишта феминистичке критике. Ово становиште било би доминантно и у предложеној докторској дисертацији, што комисија сматра адекватним с обзиром на идеолошке ставове изабране

ауторке, њен друштвени и књижевни ангажман. Једна од основних поставки Ани Ерно јесте, наиме, идеја да књижевност неизоставно подразумева ангажман, и да је она својеврсно оружје у борби жена за једнакост. Ова књижевница подржава идеје и области женске еманципације заступљене у другом таласу феминизма у Француској, инспирисане анализама и ангажманом Симоне де Бовоар, Жизеле Алими или Симон Веј, где управо породица игра специфичну улогу. Са друге стране, кандидаткиња сматра значајним да укаже и на отклоне ове књижевнице у односу на феминистички покрет у Француској и на начине његовог испољавања у књижевним остварењима једне Симоне де Бовоар или Виолете Ледик. Ани Ерно је у том погледу упориште нашла код англосаксонских феминистичких теоретичарки.

Најзад, кандидаткиња наводи да су до сада тек три романа Ани Ерно преведена на наш језик, тако да је ова занимљива и у свету уважена ауторка код нас слабо позната. И поред тога што су код нас објављене многобројне студије о женском писму, Ани Ерно у нашој земљи до сада није била предмет продубљеног истраживања са овог становишта. Значајно је што кандидаткиња намерава да у свој истраживачки корпус уврсти чак **петнаест** наслова Ани Ерно (*Les Armoires vides*, Paris, Gallimard, 1974; *Ce qu'ils disent ou rien*, Paris, Gallimard, 1977; *La Femme gelée*, Paris, Gallimard, 1981; *La Place*, Paris, Gallimard, 1984;*Une Femme*, Paris, Gallimard, 1988; *Passion simple*, Paris, Gallimard, 1992; *Journal du dehors*, Paris, Gallimard, 1993; *La Honte*, Paris, Gallimard, 1997; *Je ne suis pas sortie de ma nuit*, Paris, Gallimard, 1997; *L'Evénement*, Paris, Gallimard, 2000; *La Vie extérieure*, Paris, Gallimard, 2000; *Se perdre*, Paris, Gallimard, 2001; *L'Occupation*, Paris, Gallimard, 2002; *Les Années*, Paris, Gallimard, 2008; *L' Autre fille*, Paris, NIL, 2011).

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања подобан својом сложеношћу, актуелношћу и значајем за област истраживања дисертације.

3. *Библиографија прелиминарних истраживања*

Кандидаткиња Бранка Гератовић Ивановић приложила је прелиминарну библиографију, коју разврстава на примарну и секундарну. Примарну чини сам корпус, а списак наведене изабране секундарне литературе је следећи:

1. Bacholle Boskovic, Michèle, *Annie Eranux. De la perte au coprs glorieux*, Rennes, Presses Universitaires dePrennes, 2011.

2. Badinter, Elisabeth, *L'Amour en plus. Histoire de l'amour maternel, XVIIe-XXe siècle*s, Paris, Flammarion, 1980.

3. Badinter, Elisabeth, *Le conflit, la femme et la mère*, Paris, Flammarion, 2010.

4. Bajomée, Danielle, *Annie Ernaux. Se perdre dans l'écriture de soi*, Klincksieck, 2011.

5. Barnet, Marie-Claire, Welch, Edward, *Affaires de famille. The Family in Contemporary French Culture and Theory*, Amsterdam , Rodopi, 2007.

6. Beauvoir, Simone de, *Le Deuxième Sexe*, Paris, Gallimard, 1949.

7. Chodorow, Nancy, *The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender*, Berkeley, University of California Press, 1978.

8. Clément, Murielle Lucie, Van Wesemael, Sabine, *Relations familiales dans les littératures française et francophone*, tomes 1,2, Paris, Harmattan, 2008.

9. Eliacheff, Caroline, Heinich, Nathalie, *Mère-filles. Une relation à trois*, Paris, Albin Michel, 2002.

10. Fernandez-Recatala, D., *Annie Ernaux*, Monaco, Ed.du Rocher, 1994.

11. Fort, Pierre-Louis, *Ma mère, la morte. Ecriture du deuil au féminin chez Yourcenar, Beauvoir* et Ernaux, Paris, Imago, 2007.

12. Grell, Isabelle, *Autofiction*, Paris, Armand Colin, 2014.

13. Heinich, Nathalie, *États de femme. L'identité féminine dans la littérature occidentale*, Paris, Gallimard, 1996.

14. Hirsch, Marianne, *The Mother/Daughter Plot: Narrative, Psychoanalysis, Feminism*, Bloomington, Indiana University Press, 1989.

15. Hunkeler, Thomas, *Annie Ernaux. Se mettre en gage pour dire le monde*, Genève, Metis Presses, 2012.

16. Irigaray, Luce, *Je, tu, nous: pour une culture de la différence*, Paris, Grasset, 1990.

17. Irigaray, Luce, *Le corps-à-corps avec la mère*, Montréal, Pleine lune, 1981.

18. Irigaray, Luce, *Le temps de la différence: pour une révolution pacifique*, Paris,

Grasset, 1989.

19. Irigaray, Luce, *Speculum de l'autre femme*, Paris, Minuit, 1974.

20. Lejeune, Philippe, *Le Pacte autobiographique*, Paris, Seuil, 1975.

21. Mcilvanney, Siobhan J., *Annie Ernaux, The Return to origins*, Liverpool University Press, 2001.

22. Miraux, Jean-Philippe, *Ecriture de soi et sincérité*, Paris, Armand Colin, 2015.

23. Rye, Gill, *Narratives of Mothering – Women's Writing in Contemporary France*, Newark, Delaware Press, 2009.

24. Savean, Marie-France, *La Place et Une Femme d'Annie Ernaux*, Paris, Gallimard, 1994.

25. Thomas, Lyn, *Annie Ernaux à la première personne*, Paris, Stock, 1999.

26. Thumerel, Fabrice, *Annie Ernaux. Une œuvre de l'entre-deux*, Artois Presses Université, 2004.

27. Tondeur, Claire-Lise*, Annie Ernaux ou l'exil intérieur*, Amsterdam, Rodopi, 1997.

4. Циљеви истраживања

Позивајући се на Фројдову поставку о породичном роману, Бранка Гератовић Ивановић предлаже да у свом истраживању породичних односа у делима Ани Ерно, њена дела посматра управо као ''породичне романе''. Велики део рада треба да буде посвећен анализи лика мајке, њене улоге и значења. Имајући у виду теоријске поставке о проблему материнства, кандидаткиња себи поставља задатак да рашчлани то питање код одабране списатељице. Биће издвојене специфичности улоге мајке у њеним делима (*Une Femme*, пре свих), што треба да доведе до скицирања типологије лика мајке у њеним делима (нпр. mère-à-ventouses, mère-pieuvre, mère-maléfique, mère mortifère, mère-coupable, mère-nourricière, mère-dévorée, mère-dévorante, mère-mythique, mère-fatum итд.) уз ослањање и на аутобиографске елементе, што изискује и теоријско разматрање појмова аутобиографије и аутофикције. Кандидаткиња ће настојати да покаже у чему се састоји отклон Ани Ерно према одређивању њеног дела као аутобиографског или аутофикционалног, будући да књижевница свој књижевни пројекат посматра пре свега као аутосоциобиографију, као специфичну аутоетнографију у коју су уклопљени животи њених родитеља. Посебна пажња биће посвећена феномену тзв. ''*обрнуте филијације*" (нарочито присутном у делу *Je ne suis pas sortie de ma nuit*). За разлику од осталих њених дела у којима се појављује мајка у улози некога ко брине о свом детету у свим његовим животним фазама, у овом је,

наиме, приказана брига ауторке о мајци озбиљно нарушеног здравља. Бранка Гератовић-Ивановић посматраће ово дело и у односу на књигу Симоне де Бовоар *Веома блага смрт*, у којој је ова инспираторка Ани Ерно показала побуну против умирања успомена на мајку (овим делом свога стваралаштва Ани Ерно се прикључује специфичној тенденцији – књижевности туговања).

Отац је средишња фигура неколихо дела Ани Ерно (*La Place* и *La Honte* пре свих), па кандидаткиња жели да укаже на улогу оца и на последице његовог тихог присуства, имајући у виду тумачење да се ту открива ауторкин покушај да се искупи за осећање стида због свог радничког порекла.

Један од циљева рада јесте да се осветли ауторкин однос према фигури сестре. Ани Ерно посветила је књигу *L'Autre fille* сенима своје сестре, коју није упознала јер је ова умрла неколико година пре рођења ауторке. Као дете које је требало да замени и надокнади умрло, ауторка је детињство проживела у сенци почивше сестре. О сопственој деци Ани Ерно никада не пише. Једино о чему је пристала да пише, јесте болно и умало смртоносно искуство илегалног прекида трудноће, средишња тема романа *L'Evénement*. Напослетку, циљ је да се испита и начин на који се у делима Ани Ерно оцртава улога мушкарца као партнера у животу жене.

Како књижевни опус ове савремене француске књижевнице плете изузетно богате и сложене интертекстуалне везе, погодан је за различите приступе – књижевне, социолошке и феминистичке. Општи циљ који кандидаткиња себи поставља јесте да покаже како деконструкцијом свих животних епизода кроз које је прошла, а којима се непрестано бави у свом делу, Ани Ерно десакрализује оно што у њеном окружењу важи за свето, а сакрализује оно што се сматра срамотом и забрањеним просторима за жену. Тражећи одговор на питање како је постала то што јесте, Ани Ерно пише историју свих жена; ова дисертација жели да је ишчита у оба вида, и у ономе што је чини посебном, и у ономе по чему је општа.

5. План рада и методе истраживања

Оријентациони план рада који наводи кандидаткиња садржи седам делова:

1. Преглед стваралаштва Ани Ерно 1974-2011.
   1.1 Породични круг (*Ce qu'il disent ou rien, Les Armoires vides, La Place, La Honte, Une Femme, Je ne suis pas sortie de ma nuit, L'Autre Fille*)
   1.2 Интимни свет жене (*L'Evénement, L'Occupation, Passion simple, Se perdre, Passions simple, La Femme gelée, L'usage de la photo*)
   1.3 У спољашњем свету (*Journal du dehors, Les Années*)

2. Трансгресивност поетике Ани Ерно
   2.1. Између аутобиографије и аутофикције - аутосоциобиографија
   2.2. Породични роман / Роман филијације

2.3. Ани Ерно и феминизам
2.4. Ани Ерно и Симон де Бовоар
2.5. Ани Ерно и женско писмо

3. Етнографија једне породице
3.1. Фигура оца (*La Place, La Honte*)
3.2. Фигура мајке (*Une Femme*)
3.2.1. Ecriture du deuil (*Je ne suis pas sortie de ma nuit*)
3.3. Сени сестре (*L' Autre fille*)

4. *« Pourquoi suis-je devenue cette femme ? »* - живот једне жене у огледалу
4.1. Детињство (*Ce qu'ils disent ou rien*)
4.2. Изазови адолесценције (*Les Armoires vides*)
4.3. Траума *(L' Evénement)*
4.4. Страст и љубомора (*Passion simple, L' Occupation, Se Perdre*)
4.5. Живот у пару (*La Femme gelée*)

5. Фотографија – Од породичног албума до интимне топографије

6. КОЛЕКТИВНА АУТОБИОГРАФИЈА – *Les Années*

7. ЗАКЉУЧАК

Први део треба читаоца да упозна са књижевним опусом Ани Ерно. Тематски је подељен на три дела, који се односе на различите смерове интересовања ове ауторке, од интимног круга, преко оног породичног, до потпуног отварања ка спољашњем свету.

Други део посвећен је разматрању аутобиографских и аутофикцијских елемената, као и елемената породичног и филијацијског романа у склопу теме породичних односа.

Трећи део посвећен је улози и значају чланова породице.

У четвртом делу анализира се ауторкин животни пут, онако како је приказан у њеним делима.

У петом делу се говори о ауторкиној примени фотографије у објашњавању свог, али и живота чланова своје породице и партнера.

Шести део посвећен је анализи последњег дела Ани Ерно, *Les Années*, које критичари сматрају својеврсном колективном аутобиографијом. Ово дело ће се посматрати у функцији приказивања француске породице у другој половини XX века.

У закључку ће бити дата синтеза на основу добијених резултата истраживања.

Наведени корпус биће посматран као сложени наративни систем у коме се издвајају

ликови мајке, оца, сестре и партнера, како би се утврдили њихово место и улога.

Кандидаткиња предлаже коришћење свих расположивих метода како би се испитало приказивање и функционисање породице и породичних односа, почев од феминистичке књижевне критике, преко психоаналитичке и социолошке књижевне критике, до поетичко-реторичке и постмодернистичке књижевне теорије. Што се тиче фаза истраживања, у првој је предвиђено сакупљање примарне и секундарне литературе (што је већ обавила), у другој анализа прикупљеног материјала уз издвајање константи и варијација у грађи, а у трећој – преглед резултата истраживања, синтезу и извођење закључака.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА
НАПОМЕНА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидаткиња мр Бранка Гератовић Ивановић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области француске књижевности.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Милица Винавер-Ковић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог. Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивну оцену о подобности кандидаткиње мр Бранке Гератовић Ивановић и предложене теме докторске дисертације: „„Породица и породични односи у делима Ани Ерно“, а да се за ментора именује др Милица Винавер-Ковић, доцент Филолошког факултета Универзитета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Милица Винавер-Ковић, доцент

др Марија Џунић-Дрињаковић, ванредни професор

др Биљана Тешановић, доцент